

havde foreslaaet, at Eieren skulde sætte Eiendommen til en vis Priis, hvorfor han vil lade den slippe eller beholde den, saa er det ikke en rimelig eller antagelig Priis her tales om. Kernene i Forslaget er netop, at den ene Part, Eieren sætter Prisen efter sit eget Lykke, men da og udsætter sig for at overtage Byrden, naar han sætter Prisen for høit. Naar der endelig er talt om Hazarden ved Jæstecontracter, og navnlig om det Urimelige i denne Hazard, saa maa jeg bemærke, at det at kjøbe en vis Tilværelse, man ønsker for sit og Hustrues Liv, er vistnok en Hazard, men den kommer igjen i mange andre Forhold, og navnlig i alle Livsassuranceer; men dernæst skal jeg bemærke, at jeg ogsaa vilde ansee det meget heldigere, at Bederlaget af Jord bestod i aarlige Udgifter, men at det netop paa mangfoldige Steder ikke er Tilfældet, at dette erkendes af Fæsterne. Tvertimod, netop de Herkaber, som man kalder dem, det vil sige Ejerne af Fæstegaardene, som slippe Indfæstningen, og indføre 50-aarige Forpagtninger og tage en vis Afgift af en Tønde Land, i Reglen dog ikke mere end knap $\frac{1}{3}$ af det, der gives i Forpagtningsafgift af Hovedgaardens Jord, de ansees af Bønderne for de haardeste Herkaber, hvortil de, der tage en betydelig Indfæstning med lavere Landgilde, ansees for det mildere Herkab, naar der er Penge hos den, der søger Fæstet. Dette er i mange Egne af Landet Tilfældet, og det er meget vanffeligt at sætte sig ud over, hvad vedkommende Klasse selv anseer for det Bedste; det er endog et meget vanffeligt Forhold at bedømme for den, der staaer udenfor det; det staaer i Forbindelse med det hele Familieforhold med Giftermaal og maaskee ogsaa med andre Forhold. Jeg skal ikke tiltage mig nogen afgjørende Dom derom, men jeg troer, at det er rigtigt, hvad jeg har sagt, at man i visse Egne langtfra anseer det Bederlag, som erlægges i Indfæstning, som noget forhadt eller skadeligt, men at man tvertimod vilde ansee det meget byrdefuldt, naar 6 pCt. af Indfæstningen skulde lægges til den aarlige Afgift.

R. P. Hansen: Jeg skal kun tillade mig i dette Øieblik at tilføie Noget, der kunde

gjøre et Bidrag til denne Sags videre Behandling, og jeg gjør det, fordi jeg føler mig saa meget mere knyttet til denne Sag, som jeg mit hele Liv har bevæget mig i Bønderstanden og været Vidne til Følgerne af dette uheldige og, om jeg saa maa sige, fordærvelige Forhold, fordi det efter sin Natur fører til Splid og Adspjaltelse af de Kræfter, som ellers til det almindelige Bedste nødvendigviis maae virke i Forening. Jeg har tilladt mig at kalde dette Forhold uheldigt, fordi jeg har været Vidne til saa mange Klager, som have lydt, og endnu lyde fra de Paagjældende, som have følt Trykket af den haarde Wilkaarlighed. Jeg mener især de Paagjældende, som have tilbragt deres bedste Aar i deres Fædrenehjem under Slid og Møje ved Bygningers Opførelse og Jordens Forbedring; de ere som oftest ved Forældrenes Død geraadede i saadanne Omstændigheder, at de ere fortrængte fra deres Hjem, uden at kunne komme i nogen særlig Betragtning, da Lovgivningen ingen Beskyttelse har ydet dem i denne Henseende. Jeg taler ikke her uden Exempel, thi mange Exempler ville kunne bekræfte, at ikke saa faa saadanne Personer have henvendt sig til deres Godseier, men ere blevne afviste med den Besked, at deres Forældres Gaard forlangst var lovet bort, enten til den Ene eller til den Anden, eller at Godseieren havde ifinde at lægge det sammen til en større Eiendom, eller inddrage den under Hovedgaarden. Der er vist Ingen, hverken i denne Forsamling eller udenfor den, uden at han jo maae indrømme, at en saadan Afvisning rammer haardt de Paagjældende, og jeg har derfor ikke kunnet opgive det Haab, at Rigsdagen ikke vil unddrage sin Medvirkning til at træffe en saadan Foranstaltning, at Børn af de Forældre, hvis Gaarde saaledes nedlægges, maatte komme i Betragtning, saaledes som nærværende Lov tilsigter. Jeg maa nu imidlertid erkjende, at jeg føler mig dybt skuffet i denne Forhaabning, og der er vistnok Tusinde og atter Tusinde, hvem de Ord, der i denne Stund have lydt, have ramt saare haardt. Jeg har ingenlunde, med Eiendomsrettens Ukræftelighed for Die, overset, at jo $\frac{1}{3}$ af Eiendommens Værdi, som nærværende Lov bestemmer, maa betragtes